

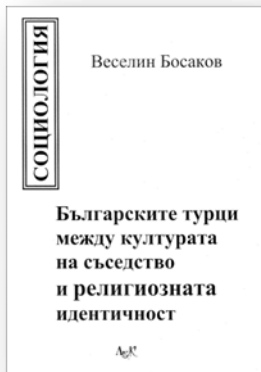
Хуманистичната социология е констелация от твърдения за природата на обществото и за начина на неговото изследване. Твърденията за природата на обществото имат предметно-теоретичен характер, а твърденията за начина на неговото изследване се формулират на метаравнище. Онтологията на обществото и свързаната с нея методология очертават рамките на ансамбъл от определени схващания за възможните функции на социологията. Реалното битие на обхвата на социологията може да се постулира директно, като се посочи онзи специфичен клас от явления, които не са предмет на никоя друга наука. В този смисъл социологията не е нито наука за обществото, нито наука за човека, нито наука за културата. Задачата на социологията е да изследва само социалните системи. Обособяването на социалните действия от другите културни действия ражда проблеми, но без подобно структуриране на културната действителност и без стесняване на кръга на социалното социологията е немислима като наука за порядъка на социалните действия. Подобно умение за самоограничаване е мяра за зрелостта на науката въобще и на социологията в частност.

електронен адрес за кореспонденция: vesobos@abv.bg

Празникът и свещените дни и нощи в исляма по своето съдържание и обредно-ритуално практикуване пряко произтичат от (и кореспондират с) отдаването, подчинението на Бога (араб. – ислям). Така делничният работен ритъм се нарушава и се преминава в празничния, обредно-ритуален ритъм. Профанното линейно измеримо време се заменя от обредно-цикличното: човек долавя, че е брънка от вечния и тайнствен кръговрат на живота. Затова и празникът става един от диференциращите белези на културата, а не просто средство за отбелязване на времето. В този смисъл знанието за празника в исляма е и знание за социокултурния модел, формулиран от мюсюлманската религия.

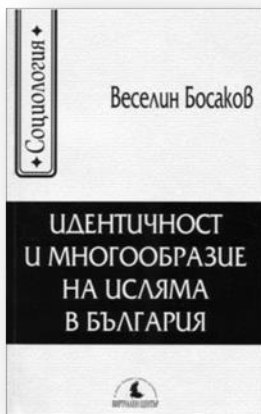
електронен адрес за кореспонденция: vesobos@abv.bg

Социологическият анализ включва следните по-важни изследователски групи от проблеми: дефиниране на основни харак-теристики на етническата и религиозната идентичност (идентичността като синхронизирана, интегрирана и инкорпорирана памет); обяснение на феномена “приписана идентичност” като оценки и стереотипи в качеството им на външна идентификация спрямо етнорелигиозната общност; вглеждане в културата на съседството и нейното значение при проучване на средствата за преодоляване на накърнената, възприемаща се често като застрашена, религиозна идентичност на малцинството.

Какви са параметрите на социалната идентичност? Какво е значението на съществуващите и формиращите се връзки и зависимости при конструирането на социалната презентация на религиозно специфичното? Какъв е характерът и влиянието на доминиращите, “фонови” етнорелигиозни предубеждения при формирането и възпроизвеждането на общностната етнорелигиозна идентичност? Отговор на тези и редица други въпроси ще получи всеки, който се потопи в сложната материя на разискваната в книгата многомерна проблематика.

електронен адрес за кореспонденция: vesobos@abv.bg

Параметрите на изследователската стратегия са зададени от “Другия” и съизмерването с него. Отделните параграфи с различна интензивност визират проблемите, свързани със специфичната етнокултурна ситуация на пребиваването на исляма в инорелигиозна среда. Аргументира се тезата, че взаимопроникването на етнически и религиозни характеристики често е причина за повърхностни и необосновани изводи за начина на презентация на общностната идентичност. Една от основните тези на осъществения в книгата анализ се свежда до наглед очевидното разбиране, че отношението към исляма в България се определя от състоянието на религиозното съзнание и самоопределение на останалите етнически общности и преди всичко – на българската етническа група. Друга основна теза, която се предлага за дискусия в книгата, е свързана с разбирането, че ислямът сам по себе си никога не е бил самостоятелен предмет на изследователски интерес. Медийният и социологическият интерес към българските граждани, изповядващи

ислям, в по-голямата част от случаите преминава през актуалната политическа ситуация в страната, а това на свой ред вторично политизира смисъла и употребата на понятия като мнозинство и малцинства.

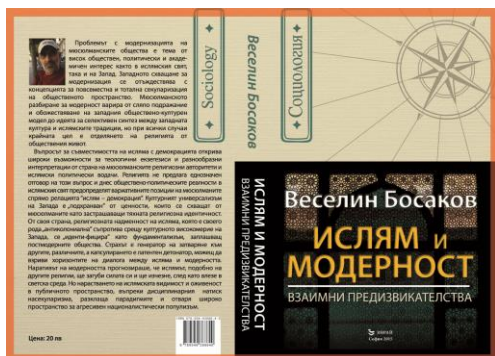
Българският етнически модел като политически конструкт, но и като стратегия за постигане на ефективна интеграция, представлява самостоятелен предмет на изследване в книгата.

електронен адрес за кореспонденция: vesobos@abv.bg

Процесите на религиозно възраждане сред мюсюлманите в България не могат да бъдат интерпретирани единствено и само като заплаха за светския характер на държавата и/или социалния мир. Те са преди всичко израз на необходимостта от диалог и активно взаимодействие, съхраняващо различията като стимул за интеграция. Предмет на този диалог са светските ценности и тяхното отстояване във всекидневния живот.

Нормата на мултикултурализма е необходимо, но недос-татъчно условие, за да се влезе в диалог с различieto. Отказът от този диалог или неговото пренебрегване правят традиционните форми на интеграция все по-неефективни. Интеграцията е двустранен процес. Това не е само усилие за интеграция на мюсюлманите, но и усилие за промяна в нагласите и готовността за партньорство в българското общество като цяло. В противен случай всички усилия биха могли да бъдат компрометирани от представата за асимилация и заличаване на културното и религиозното многообразие. Възможен начин за преодоляване на псевдоинтеграцията, осъществявана чрез формите на квотно представителство, е в пренасочването на усилията към готовност за отстояване на ценностна мяра във все по-разширяващо се пространство на взаимно приет и оценяван като необходим диалог.

Проблемът с модернизацията на мюсюлманските общества е тема от висок обществен, политически и академичен интерес както в ислямския свят, така и на Запад. Западното схващане за модернизация се отъждествява с концепцията за повсеместна и тотална

секуларизация на общественото пространство. Мюсюлманското разбиране за модерност варира от сляпо подражание и обожествяване на западния обществено-културен модел до идеята за селективен синтез между западната култура и ислямските традиции, но при всички случаи крайната цел е отделянето на религията от обществения живот.

Въпросът за съвместимостта на исляма с демокрацията открива широки възможности за теологични екзегезиси и разнообразни интерпретации от страна на мюсюлманските религиозни авторитети и ислямски политически водачи. Религията не предлага еднозначен отговор на този въпрос и днес обществено-политическите реалности в ислямския свят предопределят вариативните позиции на мюсюлманите спрямо релацията “ислям – демокрация”. Културният универсализъм на Запада е „подхранван” от ценности, които се схващат от мюсюлманите като застрашаващи тяхната религиозна идентичност. От своя страна религиозната надменност на исляма, която е своего рода „антиколониална” съпротива срещу културното високомерие на Запада, се „идентифицира” като фундаментализъм, заплашващ постмодерните общества. Страхът е генератор на затваряне към другите, различните, а капсулирането е латентен детонатор, можещ да взриви хоризонтите на диалога между исляма и модерността. Наративът на модерността прогнозираше, че ислямът, подобно на другите религии, ще загуби силата си и ще изчезне, след като влезе в светска среда. Но нарастването на ислямската видимост и оживеност в публичното пространство, въпреки дисциплинарния натиск на секуларизма, разклаща парадигмите и отваря широко пространство за агресивен националистически популизъм.

електронен адрес за кореспонденция: vesobos@abv.bg